

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6CdoR/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	7518204665
Dátum vydania rozhodnutia:	17.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Terézia Mecelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7518204665.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o predtým maloleté deti X. I., narodeného XX. X. XXXX a T. I., narodenú X. B. XXXX, matky V. I., narodenej X. W. XXXX, B. C. S., H. XX/XX, X. I. a matka zastúpení splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Košice, Kuzmányho 29, IČO: 47 234 466 a T. I. zastúpená splnomocnenkyňou Advokátska kancelária JUDr. Marián Jusko s.r.o., Košice - mestská časť Sever, Račí potok 2385/3, IČO: 53 769 589, otca Y. I., narodeného X. B. XXXX, B. C. S., H. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Milanom Kuzmom, účastníkom združenia KATUNSKÝ, KUZMA, Košice, Floriánska 16, o úpravu rodičovských práv a povinností teraz už k plnoletým deťom, vedenej pôvodne na Okresnom súde Košice-okolie pod sp. zn. 9P/233/2018, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 12. septembra 2023 sp. zn. 15CoP/10/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 12. septembra 2023 sp. zn. 15CoP/10/2023 v časti, v ktorej potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II, III, V, VI, VIII a v časti trov konania z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Predtým Okresný súd Košice-okolie (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 25. marca 2022 č. k. 9P/233/2018-433 v spojení s opravným uznesením z 19. decembra 2022 č. k. 9P/233/2018-519 I. konanie o zverenie, zastupovanie a spravovanie majetku vo vzťahu k maloletému X. I.Y. a k plnoletej T. I. zastavil; II. určil výživné na maloletého X. 400 eur mesačne za obdobie od 26. júla 2018 do 19. októbra 2021 s tým, že dlžné výživné v sume 10.659,48 eur je otec povinný zaplatiť k rukám matky do 30 dní od doručenia rozsudku; III. otcovi uložil povinnosť prispievať na tvorbu úspor maloletého X. sumou 300 eur mesačne za obdobie od 26. júla 2018 do 19. októbra 2021 s tým, že dlžnú sumu na tvorbu úspor vo výške 11.650 eur je otec povinný zaplatiť na účet dieťaťa zriadený matkou v prospech dieťaťa do 30 dní od doručenia rozsudku; IV. návrh v časti určenia výživného vo vzťahu k maloletému X. za obdobie od 17. januára 2014 do 25. júla 2018 zamietol; V. otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu plnoletej T. 800 eur mesačne, vždy do 15-teho dňa v každom mesiaci vopred k rukám plnoletej dcéry, počnúc od 26. júla 2018 do budúca; VI. otcovi uložil povinnosť dlžné výživné na plnoletú T. za obdobie od 26. júla 2018 do 31. marca 2022 spolu v sume 27.993,87 eur uhradiť k rukám plnoletej

dcéry do 60 dní od doručenia rozsudku; VII. návrh v časti určenia výživného vo vzťahu k plnoletej T. nad sumu 800 eur a za obdobie od 17. januára 2014 do 25. júla 2018 zamietol; VIII. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania a IX. zrušil uznesenie Okresného súdu Košice - okolie z 25. júna 2018 sp. zn. 19P/123/2018-78 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. novembra 2018 sp. zn. 8Cop/312/2018. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 63 ods. 3, § 75 ods. 1 a § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“) a § 44 a § 363 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CMP“). Vecne dôvodil (vo vzťahu k dovolaním napadnutej časti), že majetkové pomery otca dovoľujú prispievať na výživu jeho detí výživným vo výške 400 eur na maloletého X., pričom súd prvej inštancie na tvorbu jeho úspor určil ďalšiu sumu 300 eur a na výživu plnoletej T. sumou 800 eur mesačne. Hoci u otca okrem splátok pôžičiek, príjmu zo zamestnania, nebol preukázaný pravidelný príjem, jeho majetkové pomery však svedčia o vysokej finančnej rezerve, ktorú nemohol za tak krátke obdobie minúť, ako tvrdí. Takisto vlastní viaceré nehnuteľnosti a autá. Súd prvej inštancie pri výške výživného vzal do úvahy, že otec mal a má možnosť získať príjem, napr. ak by žiadal odplatu za pôžičky, odplatu za užívanie jeho nehnuteľností a nevynakladal finančné prostriedky na tipovanie a gambling. Deti majú právo podieľať sa na životnej úrovni solventného rodiča - otca, pričom výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) rozsudkom z 12. septembra 2023 sp. zn. 15CoP/10/2023 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti okrem výroku I a IX potvrdil ako vecne správny podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a žiadnemu z účastníkov náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie (v napadnutej časti) odôvodnil jeho vecnou správnosťou. Odvolací súd (vo vzťahu k námietkam otca) uviedol, že otec nesúhlasil so stanovenou výškou výživného (závery súdu o stanovení výšky výživného nemali základ vo vykonanom dokazovaní), pričom poukázal na svoj zdravotný stav a mesačný príjem vo výške iba nemocenského. Odvolací súd konštatoval, že za situácie súdom zisteného skutočného stavu možno konštatovať, že učenie výživného zodpovedá odôvodneným potrebám maloletého X., ako aj plnoletej dcéry T.. Súd prvej inštancie správne určil výšku výživného, ktorá zodpovedala možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom povinného rodiča, t. j. otca, prihliadnuc na osobnú starostlivosť otca, ako aj osobnú starostlivosť matky. Súd prvej inštancie správne vyhodnotil existenciu dôvodov na zmenu pôvodného rozsudku o výške výživného. Predpokladom takejto zmeny je výrazná a trvalá zmena pomerov, a to jednoznačne na strane maloletého X., ako aj na strane plnoletej T., ale aj na strane povinného rodiča. Takouto zmenou môže byť podstatne vyšší vek dieťaťa a s tým spojený nárast nevyhnutných nákladov, trvalá zmena jednak zdravotného stavu, nástupu dieťaťa do školy vyššieho stupňa a náklady s tým spojené. Čo sa týka majetkových pomerov otca, tieto s poukazom na dôvody, ktoré uviedol súd prvej inštancie sa podstatne zmenili od času, kedy bolo rozhodované o určení výživného zo strany otca na maloleté deti. V danej veci došlo k zmenám, ako už bolo konštatované a je možné mať za osvedčené a preukázané zvýšené potreby detí v súvislosti s ich štúdiom, stravovaním, nákladmi na zakúpenie školských pomôcok, potrieb, nákladmi, ktoré súvisia s bývaním atď. a s poukazom na zdravotný stav maloletého, ako aj plnoletej dcéry. Súd prvej inštancie podľa názoru odvolacieho súdu správne zistil potreby maloletých detí a pri stanovení bežného výživného zdôraznil aj objektivitu príjmov otca a jeho majetkovej situácie. V danom prípade je dôvodné uplatnenie princípu potenciality príjmov otca. Otec bol súčasťou výhry jeho brata v Lote vo výške 3.000.000 eur, pričom mohol disponovať účtom svojho brata. Zároveň bolo preukázané, že požičiava finančné prostriedky iným ľuďom a vlastní 4-izbový byt v B. C. S., ako aj dve osobné motorové vozidlá a z príslušných účtov, ktoré má v D. S. alebo inej banke, mu plynú finančné zisky, a to podiely z takto vložených finančných prostriedkov. Rozhodným aj pre odvolací súd bolo posúdenie jeho reálnych možností a schopností v prípade, ak bol zamestnaný v spoločnosti brata, resp. v pracovnom vzťahu. Keďže otec nepreukázal v priebehu konania žiadne dôkazy, ktoré by smerovali k záveru tomu, že nie je v jeho schopnostiach dosahovať iný príjem, a teda sa nezbavil príjmov bez vážneho dôvodu v zmysle § 75 ods. 1 Zákona o rodine, možno tak v prejednávanej veci vychádzať z otázky možného potencionálneho príjmu povinného rodiča, ktorý dosahoval v období pred desiatimi rokmi.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti výrokov II, III, V a VI súdu prvej inštancie podal otec dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f/ CSP (súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom v otázke, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhol v napadnutej časti zrušiť rozsudky nižších súdov a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Uviedol, že súdy vychádzali z možného potencionálneho príjmu otca, ktorý dosahoval v období pred desiatimi rokmi. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že otec disponuje finančnou rezervou, ktorú nemohol za tak krátke obdobie minúť. Nie je ale zrejmé, akú výšku finančnej rezervy mal súd prvej inštancie na mysli a z čoho mala byť táto vytvorená. Zdôraznil, že i potencionálny príjem povinného rodiča je potrebné vyčísliť (prípadne aspoň určiť rozpätie), pretože tento príjem nemôže byť abstraktnou veličinou, ktorá nemá reálnu hodnotu. Toto však nižšie súdy neurobili a v tomto smere sú preto ich rozhodnutia nepreskúmateľné. Súdy nesprávne vychádzali z obdobia spred 10 rokov a potencionalitu aplikovali aj za obdobie výkonu väzby. To, že brat otca bol výhercom finančných prostriedkov, neznamená, že otec je ich vlastníkom, prípadne, že by tieto mali byť zohľadnené ako potencionálny príjem otca. Na životnom štandarde sa roky podieľali manželka spolu s deťmi a finančné prostriedky boli spotrebované aj v prospech rodiny. Priznaná výška výživného je v rozpore s dobrými mravmi a deti požívali istý čas (vo vzťahu otázky bývania) vyšší životný štandard ako otec. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/14/2021 (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“). Súdy nezohľadnili obdobie väzby pri určení výživného. Ako neriešenú otázku vymedzil, či môže súd v prípade neprávoplatného odsúdenia povinného uplatniť princíp potencionality príjmov na čas výkonu väzby v spojení s týmto trestným konaním. Navrhol odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku.

4. Plnoletý X. a matka navrhli dovolanie otca ako neprípustné odmietnuť, resp. ako nedôvodné zamietnuť. Rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za dostatočne odôvodnené.

5. Otec zotrval na podanom dovolaní a dôvodoch v ňom uvedených.

6. Najvyšší súd (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal účastník konania v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) za splnenia tiež podmienok jeho zastúpenia a spisania jeho dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie otca je prípustné a dôvodné.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Otec vyvodzoval prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Dovolací súd, vychádzajúci z konštrukcie dovolacieho konania v podmienkach aktuálnej právnej úpravy civilného sporového procesu a tiež z ostatného záveru veľkého senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov podľa § 420 a § 421 CSP (v tejto súvislosti porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 1VCdo/1/2018), preto pristúpil ku skúmaniu existencie dovolacích dôvodov (a tiež dôvodov prípustnosti dovolania), uplatnených dovolaním v tejto veci, podľa chronológie priradenej im ustanoveniami zákona, ktorého sú súčasťou.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie otca, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

12. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu (skôr a dnes ešte v mimosporových konaniach stále účastníkovi konania) realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu por. R 129/1999 a 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

13. Dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (i súdu prvej inštancie). Uviedol, že potencionálny príjem povinného rodiča je potrebné vyčíslieť (prípadne aspoň určiť rozpätie), pretože tento príjem nemôže byť abstraktnou veličinou, ktorá nemá reálnu hodnotu. Toto však nižšie súdy neurobili. Nie je zrejmé, akú výšku finančnej rezervy mal súd prvej inštancie na mysli a z čoho mala byť táto vytvorená.

14. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 Ústavy (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia FMZV ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej len „Dohovor“), je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

15. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý súdny proces do textu zákona (§ 420 písm. f/ CSP) sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil (IV. ÚS 314/2020, ZNaU 69/2020).

16. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na

súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

17. V danej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, pričom vo vzťahu k otcom napadutej časti uviedol, že súd prvej inštancie správne určil výšku výživného, ktorá zodpovedala možnostiam, schopnostiam a majetkovým pomerom povinného rodiča, t. j. otca. Čo sa týka majetkových pomerov otca, tieto sa podstatne zmenili od času, kedy bolo rozhodované o určení výživného na maloleté deti. Považoval za osvedčené a preukázané zvýšené potreby detí. V predmetnom prípade je dôvodné uplatnenie princípu potenciality príjmov otca. Otec bol súčasťou výhry jeho brata v Lote vo výške 3.000.000 eur, pričom mohol disponovať účtom svojho brata. Zároveň bolo preukázané, že požičiava finančné prostriedky iným ľuďom a vlastní 4-izbový byt v B. C. S., ako aj dve osobné motorové vozidlá a z príslušných účtov, ktoré má v D. S. alebo inej banke, mu plynú finančné zisky, a to podiely z takto vložených finančných prostriedkov. Rozhodným aj pre odvolací súd bolo posúdenie jeho reálnych možností a schopností v prípade, ak bol zamestnaný v spoločnosti brata, resp. v pracovnom vzťahu. Keďže otec nepreukázal v priebehu konania žiadne dôkazy, ktoré by smerovali k záveru tomu, že nie je v jeho schopnostiach dosahovať iný príjem, a teda sa nezbavil príjmov bez vážneho dôvodu v zmysle § 75 ods. 1 Zákona o rodine, možno tak v prejednávanej veci vychádzať z otázky možného potencionálneho príjmu povinného rodiča, ktorý dosahoval v období pred desiatimi rokmi (viď bližšie ods. 2 tohto uznesenia).

18. Pri posudzovaní potenciality príjmov povinného musí súd postupovať veľmi prísne a zhodnotiť všetky relevantné okolnosti, ktoré sa v konaní preukážu. Treba mať zároveň na pamäti, že v mimosporových konaniach platí vyšetrovací princíp (§ 35, § 36 CMP), preto súd nemôže dôkazným bremenom zaťažovať navrhovateľa, ale musí sám aktívne vyhľadávať a vykonávať dôkazy na preukázanie objektívneho stavu veci. Snaha povinného znížiť vyživovaciu povinnosť na najmenšiu možnú mieru je zo zákona eliminovaná tým, že sa pri určovaní výšky vyživovacej povinnosti (akejkolvek) neprihliada len na jeho skutočné príjmy, ktoré v čase vyhlásenia rozhodnutia dosahuje, ale vychádza sa z jeho potencionálnych príjmov. Teda príjmov, ktoré by mal, resp. mohol dosahovať pri existencii objektívne preukázaných skutočností (Pavelková, B. Zákon o rodine. Komentár. 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 469 - 480).

19. Pri uplatnení princípu potenciality príjmov osoby povinnej platiť výživné oprávnenej osobe súd neprihliada len na skutočné (faktické) príjmy povinného, ktoré dosahuje v čase vyhlásenia rozsudku, ale vychádza z jeho potencionálnych príjmov, to znamená príjmov, ktoré povinný (potenciálne) mohol mať vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, schopnosti, stupeň dosiahnutého vzdelania a jeho zamerania, prax, jazykové znalosti, dopyt na trhu práce. Tento princíp sa uplatňuje aj vtedy, keď povinný svojím konaním berie na seba neprimerané majetkové riziká, zahŕňajúce aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, prípadne vedie až k strate jeho príjmu a tým aj k strate možnosti platiť výživné. Na zníženie (stratu) príjmu povinného súd prihliada len v prípade jednoznačného preukázania takého dôležitého dôvodu, ktorý vznikol objektívne bez zavinenia povinného. Obdobné negatívne dopady na možnosť platiť výživné, aké má konanie povinného, ktorým sa sám bez vážneho dôvodu (nie v dôsledku objektívnych príčin ním nezavinených), vzdal doterajšieho výhodnejšieho zamestnania (s vyšším príjmom) a zamenil ho za zamestnanie menej výhodné, kde dosahuje nižší príjem (§ 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine), má úmyselné protiprávne konanie povinného majúce znaky trestnej činnosti, za ktoré bol vzatý do väzby a následne mu bol súdom uložený nepodmienečný trest odňatia slobody, pri výkone ktorého došlo k poklesu alebo až strate jeho príjmov. Aj v takom prípade je namieste uplatnenie princípu potenciality príjmov. Skutočnosť, že takýmto konaním sa povinný vzdal objektívnej možnosti platiť výživné, nemôže byť na úkor oprávneného. Opačný výklad ustanovenia § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine by viedol k absurdným dôsledkom, medziiným k tomu, že povinný by sa svojím úmyselným násilným konaním voči oprávnenému s následnou väzbou a právoplatným uložením nepodmienečného trestu odňatia slobody „zbavil“ (alebo mohol „zbaviť“) svojej vyživovacej povinnosti (R 42/2022).

20. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí z 29. mája 2024 sp. zn. 7CdoR/13/2023 konštatoval, že pre

určenie rozsahu zvýšeného výživného na dieťa odvolací súd ustálil potencionálny príjem otca vyjadrený ako reálny mesačný príjem, z čoho možno usudzovať, že ide o čistý príjem, ktorý môže dosahovať za splnenia podmienok podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine (po odpočítaní zálohy na daň z príjmov a odvody na poisťné do Sociálnej poisťovne a zdravotnej poisťovne). Základné pravidlá pre určenie výšky výživného obsiahnuté v ust. § 75 Zákona o rodine sa vzťahujú na všetky druhy vyživovacích povinností a príspevkov, pričom je dlhoročnou zaužívanou praxou v súdnych konaniach stanoviť ich rozsah zo základu predstavujúceho čistý príjem (aj potencionálny) povinnej osoby. Zároveň možno konštatovať, že v prejednávanej veci bolo splnené, že na základe uvedeného vymedzenia príjmu otca, súd bol schopný urobiť dostatočnú predstavu o jeho majetkových pomeroch.

21. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (i súdu prvej inštancie) tak, ako bolo koncipované, z ktorého nie je zrejmá pri uplatnení princípu potencionality príjmu otca konkrétna výška tohto príjmu (prípadne rozpätie potencionálneho príjmu), z ktorého súd (nižšie súdy) následne stanovil výšku zvýšeného výživného na dieťa/deti, nemožno považovať za preskúmateľné. I tento potencionálny príjem musí byť konkrétnym spôsobom vyjadrený (nielen zhrnuté pomery otca bez bližšieho záveru). V danom prípade ide o tak závažný nedostatok rozhodnutia (a zásahu do procesných práv účastníka), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

22. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa pritom do 30. júna 2016 ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014, 8Cdo/137/2015) a na tom zotrváva rozhodovacia prax najvyššieho súdu aj po nadobudnutí účinnosti predpisov tvoriacich súčasť rekodifikácie slovenského civilného procesu (2Cdo/5/2018, 3Cdo/146/2018, 8Cdo/70/2017).

23. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu vrátil na ďalšie konanie, majúc za to, že náprava zrušením len rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

24. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

25. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou predchádzajúcou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.